

Hjørring Kommune

Miljøgodkendelse af pelsdyrfarmen på Skibdalvej 1, Hjørring

Udvidelse fra 100,4 DE til 174,2 DE

§ 11

Lov nr. 1572 af
20. december 2006
om miljøgodkendelse
mv. af husdyrbrug

Dato for gyldighed

24. marts 2015

Teknik og Miljø
Springvandspladsen 5
9800 Hjørring
Telefon 72 33 67 30
teknik-miljoe@hjoerring.dk
www.hjoerring.dk

Indholdsfortegnelse

1.	Miljøgodkendelsens omfang.....	3
1.1.	Resumé.....	3
1.2.	Offentlighed	4
1.3.	Klagevejledning m.v.	4
1.4.	Gyldighed	4
1.5.	Meddelelsespligt.....	4
1.6.	Revurdering af miljøgodkendelsen	5
1.7.	Godkendelsens indhold og vurderinger	5
2.	Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold	5
2.1.	Nye og eksisterende anlæg på ejendommen.....	5
2.2.	Anlæggets beliggenhed i forhold til fredninger, bygge- og beskyttelseslinjer mv.	6
2.3.	Placering i landskabet	7
3.	Husdyrholdet og produktionsforhold	7
3.1.	Husdyrholdet og staldanlæg	7
3.2.	Fodring	8
4.	Gødningstyper og -håndtering	8
4.1.	Husdyrgødning	8
4.2.	Fosforindhold i husdyrgødningen.....	10
5.	Gener fra husdyrbrugets anlæg	10
5.1.	Lugt	10
5.2.	Fluer og skadedyr.....	11
5.3.	Støj, støv og lysgener fra anlægget og maskiner	12
5.4.	Transport.....	12
6.	Bedriftens påvirkninger af natur og miljø	12
6.1.	Ammoniakfordampning og naturområder.....	12
6.2.	Udbringningsarealer	13
6.3.	Fjord og hav	15
6.4.	Grundvand.....	15
7.	Egenkontrol, management og alternative løsninger	18
7.1.	Management og egenkontrol	18
7.2.	Alternative løsninger.....	18
8.	Bilag	20
Bilag 1.	Miljøteknisk redegørelse (fra ansøger).....	20
Bilag 2.	Anlægstegning med nr. på bygningsafsnit og lagre.....	22
Bilag 3.	Detaljeret vurdering af påvirkninger af naturområder	23
Bilag 4.	Detaljeret vurdering af påvirkning af fjord og hav	29
Bilag 5.	Notat om Standardsædskeer og referencesædskeer	31

1. MILJØGODKENDELSENS OMFANG

1.1. Resumé

Niels Erik Olesen, Skibdalsevej 1, 9800 Hjørring, har ansøgt om en miljøgodkendelse af en udvidelse af husdyrproduktionen på ejendommen fra 100,4 DE mink til 166,7 DE mink plus 7,5 DE chinchilla. I forbindelse med udvidelsen skal der bygges en nye minkhaller nord for de eksisterende haller.

Den ansøgte ejendom har CVR nr. 18474573. Virksomheden skal placeres, indrettes og drives i overensstemmelse med de oplysninger, der fremgår af den vedlagte miljøtekniske beskrivelse, Bilag 1, og med de ændringer, der fremgår af godkendelsens vilkår.

Ejendommen drives sammen med ejendommen på Nørlevej 65, under samme CVR nr. De fælles udbringningsarealer indgår i denne miljøgodkendelse af produktionen på Skibdalsevej 1.

Ansøgningen om miljøgodkendelse er indsendt til Hjørring Kommune gennem Miljøstyrelsens elektroniske ansøgningssystem første gang den 18.08.2014. Hjørring Kommune har vurderet, at der kan meddeles godkendelse af den ansøgte udvidelse i henhold til de gældende regler¹. Godkendelsen er baseret på oplysningerne i ansøgningen samt efterfølgende beregninger og betinget af følgende **vilkår**:

- Gyldighed (*vilkår 1.4.1*)
- Etablering af skrabere på spalter i stalden (*vilkår 3.1.1*)
- Gødningsrendernes brede og tildeling af halm (*vilkår 3.1.1 – 3.1.3*)
- Husdyrholdets sammensætning og staldsystemer (*vilkår 3.1.4.*)
- Fodring (*vilkår 3.2.1*)
- Pumpning af gylle fra beholder til gyllevogn (*vilkår 4.1.1.*)
- Forskrift for olie og kemikalier (*vilkår 4.1.2.*)
- Driftsjournal for fluebekæmpelse (*vilkår 5.2.1.*)
- Sædskifte med et maksimalt udvaskningsindeks (*vilkår 6.4.1.*)
- Yderligere efterafgrøder i sædskiftet (*vilkår 6.4.2*)

Nogle af vilkårene i denne miljøgodkendelse kræver registreringer på bedriften og dokumentation. En samlet oversigt over krav til egne registreringer og dokumentation er gengivet her

- Til dokumentation for, at vilkår vedr. besætningens produktionsniveauer og vilkår vedr. fodring er overholdt, skal gødningsregnskabet kunne forevises.
- Når Kommunen på tilsyn forlanger det, skal eventuelle afvigende værdier i gødningsregnskabet i forhold til standardværdier kunne dokumenteres ved f.eks. effektivitets-/produktionskontrol, foderkontrol, ajourførte foderplaner, og afregninger fra pelseri eller lignende.
- Til dokumentation for, at vilkår vedr. sædskifter og efterafgrøder er overholdt skal opbevares: gødningsregnskaber og ansøgninger om støtte efter enkeltbetalingsordningen m.v..
- Den ovennævnte dokumentation skal have en sådan form, at den tydeligt kan vise, at vilkårene i godkendelsen er overholdt – uanset driftsmæssig sammenhæng med andre produktionsanlæg.

¹ Lov nr. 1572 af 20. december 2006 om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug – i resten af teksten blot kaldet "husdyrgodkendelsesloven" samt Lov om miljøbeskyttelse jf. lovbekendtgørelse nr. 1757 af 22. december 2006.

Den nævnte dokumentation skal opbevares i mindst 5 år. Kommunen skal ved tilsyn og kontrol have adgang til al den nævnte dokumentation.

Det skal understreges, at regler i gældende love, bekendtgørelser og kommunale regulativer altid skal overholdes. Også hvis disse er eller senere bliver skrappe end vilkårene i denne godkendelse.

1.2. Offentlighed

Orientering om udkast til miljøgodkendelse blev den 17 marts 2015 udsendt til høring hos naboer og andre beboere indenfor en beregnet konsekvensradius, samt skønnede parter i sagen, ansøger selv og en række organisationer og private personer, der har anmodet herom. Der var frist til afgivelse af bemærkninger på 3 uger.

Der indkom bemærkninger fra nærmeste nabo, der udtrykte utilfredshed med den påtænkte udvidelse, fordi den ville nedsætte trykket i hans vandforsyning yderligere og forringe hans strømforsyning yderligere. Disse problemer kan kommunen ikke gøre noget ved i en miljøgodkendelse, da det alene er en sag mellem kunde og forsyningsselskaberne.

1.3. Klagevejledning m.v.

Ansøger selv kan klage over kommunens afgørelse – dvs. denne godkendelse - indtil 4 uger efter offentliggørelsen. Det samme kan enhver, der har en væsentlig, individuel interesse i sagen samt en række foreninger og organisationer m.v.

Klagen skal indsendes til Natur- og Miljøklagenævnet via Klageportalen, som der findes et link til på forsiden af www.nmkn.dk. Klagen skal være modtaget senest den 24. april 2015.

Natur- og Miljøklagenævnet opkræver et gebyr på 500 kroner. Natur- og Miljøklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen.

Godkendelsen kan godt udnyttes, selvom der klages over den, med mindre Natur- og Miljøklagenævnet bestemmer andet, og under forudsætning af at andre nødvendige tilladelser er indhentet. Det skal bemærkes, at Natur- og Miljøklagenævnet ved sin behandling kan ændre eller ophæve en godkendelse. Udnyttes en godkendelse, der er klaget over, sker det derfor for egen regning og risiko.

Kommunens afgørelse kan også indbringes for domstolene. En retssag skal være anlagt inden 6 måneder fra den dag, afgørelsen er offentliggjort.

1.4. Gyldighed

Vilkår:

1.4.1. Godkendelsen bortfalder, hvis ikke bygge- og anlægsarbejder er igangsat inden 2 år fra denne afgørelse er meddelt.

Godkendelsen til udvidelse af dyreholdet følger kontinuitetsprincippet jf. § 33 stk. 3 i husdyrbrugsloven regnet fra afslutning af bygge- og anlægsarbejdet.

1.5. Meddelelsespligt

Såfremt husdyrgødning agtes afsat uden for de arealer, der hører under CVR nr 18474573 skal dette anmeldes til kommunen. Dette skal ske senest den 1. august forud for det kommende dyrkningsår².

² jf. Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug.

Anmeldelsen vurderes herefter af kommunen. Udskiftning af arealer inden for samme kategori (ejede/forpagtede og tredjemands arealer) kan ske uden en ny godkendelse såfremt kommunen vurderer, at de nye arealer ikke er mere sårbare².

1.6. Revurdering af miljøgodkendelsen

Virksomhedens miljøgodkendelse og eventuelle tillæg skal regelmæssigt og mindst hvert 10. år tages op til revurdering². Den første regelmæssige vurdering af denne miljøgodkendelse skal dog foretages, når der er forløbet 8 år.

1.7. Godkendelsens indhold og vurderinger

I de følgende kapitler gives en detaljeret beskrivelse af den ansøgte produktion og kommunens vurderinger af de mulige effekter på det omgivende miljø og naturen.

Hvis kommunen har fastsat vilkår, vil de være beskrevet detaljeret i begyndelsen af det kapitel eller afsnit, de vedrører. Det vil ofte være sådan, at ansøger skal kunne dokumentere overfor kommunen, at et vilkår er opfyldt. Eventuelle krav til dokumentation er samlet og i afsnit 1.1.

Gennem Husdyrloven pålægges den enkelte landmand at redegøre for brugen af BAT - bedst tilgængelig teknologi.

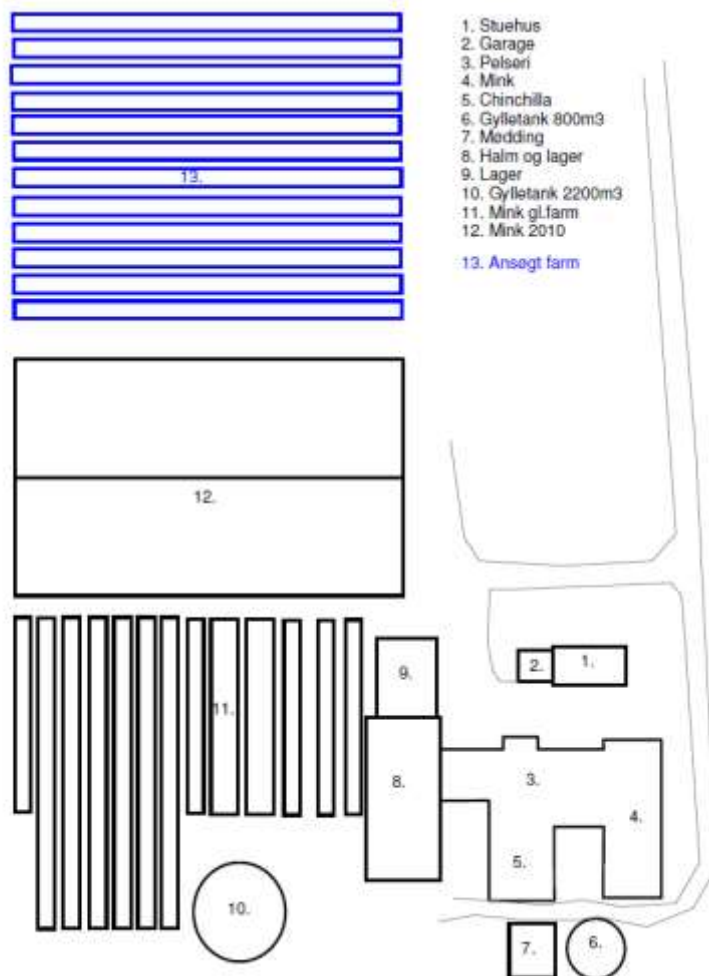
BAT er berørt i flere af de følgende afsnit, og der er evt. formuleret vilkår i relation til EUDirektivets krav herom.

Der skal redegøres for følgende 6 områder: staldindretning, foder, opbevaring/behandling af husdyrgødning, udbringning af husdyrgødning, forbrug af vand og energi, management.

2. HUSDYRBRUGETS BELIGGENHED OG PLANMÆSSIGE FORHOLD

2.1. Nye og eksisterende anlæg på ejendommen

Der er søgt om opførelse af nyt staldafsnit til de knap 2.000 ekstra årstæver mink. Ejeren har ikke på ansøgningstidspunktet besluttet sig for, om der skal opføres 12 to-rækkede, åbne haller eller 2 sammenhængende, lukkede haller. Alle beregningerne og vurderinger er i denne miljøgodkendelse foretaget udfra worst-case, der vil være de åbne haller.

Anlægstegning. De nye haller placeres nord for de eksisterende haller, og er her tegnet med blåt (En større tegning ses i bilag 2)

De ansøgte 600 chinchillaer får til huse i et afsnit af de eksisterende staldbygninger.

Der er ikke behov for at udvide kapaciteten til opbavaring af husdyrgødningen. Gyllebeholderen på 2.200 kbm blev overdækket med teltduk i 2012-13.

2.2. Anlæggets beliggenhed i forhold til fredninger, bygge- og beskyttelseslinjer mv.

Kommunen har konstateret, at det projekterede staldanlæg ligger udenfor fredninger, strandklit-, sø-, å- og fortidsmindebeskyttelseslinjer og udenfor skov-, vej- og kirkebyggelinjer.

Kommunen har konstateret at afstandskrav til vandforsyning, vej og naboskel mv. i henhold til § 8 i Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug, er overholdt.

Pelsdybekendtgørelsen stiller faste afstandskrav i forhold til nærmeste nabo og samlet bebyggelse. For en pelsdyrfarm med under 10.000 årstæver er kravet minimum 100 m fra nærmeste nabo og minimum 200 m fra byzone, sommerhuse og områder med lokalplan. Kommunen har konstateret, at disse krav er opfyldt.

Den eksisterende hal fra 2011 og den projekterede, vil begge ligge nærmere 15 m fra privat fællesvej, hvilket som udgangspunkt er kravet i husdyrgodkendelseslovens §8. Den mindre afstand øger dog ikke risikoen for forurening via vej grøft, da der i begge haller vil være gødningsrender. Hallerne generer heller ikke de trafikale oversigtsforhold. Kommunen giver derfor hermed dispensation for afstandskravet til privat fællesvej, i hht husdyrgodkendelseslovens § 9 stk. 2.

2.3. Placering i landskabet

Der er ingen specielle udpegninger (værdifuldt kulturmiljø, særligt bevaringsværdigt landskab mm.) i området, hvor husdyrbruget er placeret.

Kommunen vurderer, at det samlede bygningsanlæg vil fremstå som en driftsmæssig enhed, der ikke vil ændre væsentligt på oplevelsen af landskabet.

3. HUSDYRHOLDET OG PRODUKTIONSFORHOLD

3.1. Husdyrholdet og staldanlæg

Vilkår:

- 3.1.1. I de eksisterende minkhaller, skal der være gødningsrender med en bredde på mindst 35 cm, der skal tømmes mindst 2 gange om ugen.
- 3.1.2. I de nye minkhaller, skal der være gødningsrender med en bredde på mindst 36 cm, der skal tømmes mindst 2 gange om ugen.
- 3.1.3. I alle minkhaller skal der til opsamling af næringsstoffer i den urin, der afsættes uden for gødningsrenderne, altid være rigeligt, tilgængeligt halm ovenpå redekasserne (halm ad libitum). Udover trådnettet må der ikke være foranstaltninger, der hindrer dyrenes adgang til halmen.
- 3.1.4. Husdyrholdet skal være sammensat og staldindretning m.v. skal være i overensstemmelse med oversigten nedenfor:

Dyrehold og staldtype	Staldafsnit nr.	Gødningsrend bredde	Antal årdsdyr	DE
Mink, 1 årstæve, bure, proteinindhold 31 % af OE i uge 30-47, gødningsrender over 32 cm, halm ad libitum, ud-mugning 2 gange pr. uge	4, 11,12	35 cm	3.012	100,40
Mink, 1 årstæve, bure, proteinindhold 31 % af OE i uge 30-47, gødningsrender over 32 cm, halm ad libitum, ud-mugning 2 gange pr. uge	13	36 cm	1.988	66,26
600 chinchilla	5	*	53	7,57
Dyreenheder i alt				174,2

Almindelige sæsonudsving i husdyrproduktionen samt tilpasninger pga. sanering og lignende accepteres. Tilpasninger, f.eks. som følge af ændrede vægtgrænser indenfor samme dyregruppe, accepteres også, så længe det samlede antal DE ikke overskrides.

Kommunens vurdering i forhold til BAT

Som udgangspunkt finder kommunen, at BAT-niveau for ammoniakfordampning skal svare til en beregning foretaget ud fra Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af bedste tilgængelige teknik (BAT). Der findes endnu ingen vejledende emissionsgrænseværdi for mink og ej heller teknologiblade for staldsystemer til mink.

Natur- og Miljøklagenævnet har imidlertid den 12. september 2013 (J.nr.: NMK-131-00140) truffet afgørelse i en § 11 godkendelsessag til en minkfarm der fastlægger principper for beregning af BAT-niveau:

- 1,00 kg N per årstæve i nye minkhaller, svarende til følgende kombination af virkemidler: 36 cm brede gødningsrender, tømning af render to gange om ugen, halm ad libitum, foder med proteinindhold på gennemsnitligt højst 31 % af OE i uge 30-47.

- For årstæver i eksisterende minkhaller, at emissionsgrænseværdien skal beregnes ud fra gødningsrendernes faktiske bredde (dog højst 36 cm) og følgende kombination af virkemidler: tømning af render to gange om ugen, halm ad libitum, foder med proteinindhold på gennemsnitligt højst 31 % af OE i uge 30-47. Beregningen i husdyrgodkendelse.dk skal som hidtil foretages med udgangspunkt i opsamlingsløsningen Mi07.

Som det ses af oversigten over de eksisterende samt de valgte staldd typer lever minkhallerne op til kravet om BAT. Det skal bemærkes, at alle eksisterende staldafsnit indgår i projektet og dermed i denne vurdering. Kommunen vurderer dermed, at der samlet set, for både de eksisterende og nye staldafsnit, ikke er behov for at stille vilkår om yderligere BAT- tiltag vedr. staldindretning frem til næste revurdering.

3.2. Fodring

3.2.1. Der skal anvendes foder med et proteinindhold på gennemsnitligt højst 31 % af OE i uge 30-47. Ansøger skal dokumentere procentsatsen med en produktionsplan fra foderleverandøren, hvoraf den planlagte mængde protein i procent af den omsættelige energi fremgår.

Der anvendes tidssvarende foderplanlægning og udfodringsteknikker, der er med til at begrænse spild og tab af næringsstoffer til miljøet. Kommunen vurderer, at der med de nuværende og planlagte tiltag til opbevaring og håndtering af foder ikke sker en væsentlig øget påvirkning af omgivelserne.

Med henblik på at reducere dyrenes N-udskillelse er det ifølge BREF-dokumentet (2003) BAT at tilpasse foderet til dyrenes behov i de forskellige produktionsfaser (fasefodring), at optimere foderet på baggrund af fordøjelige/disponible næringsstoffer samt at tilsætte foderet aminosyrer. Derudover nævnes det, at visse fodertilsætninger, herunder enzymer, kan forøge fodereffektiviteten. Tilsvarende er det, med henblik på at reducere dyrenes fosforudskillelse, BAT at anvende fasefodring med højtfordøjelige uorganiske foderfosfater og/eller fytase.

Det er vigtigt at være opmærksom på, at BREF-dokumentet alene omhandler svin og fjerkræ og ikke kvæg. Idet koen er en drøvtygger, kan de forhold der er nævnt i BREF-dokumentet ikke ukritisk overføres til en kvægproduktion. Således er det f.eks. ikke muligt at anvende fytase eller syntetiske aminosyrer. I de senere år har der imidlertid været øget forsknings- og rådgivningsmæssig fokus på fosfor og fordringsnormen for fosfor er reduceret. Gennem foderplanlægningen er der ligeledes fokus på indholdet af såvel fosfor som protein i foderblandingen.

Kommunens vurdering i forhold til BAT

Sammenholdes ansøgers valg af fodringsteknik med BREF-dokumentet, vurderer kommunen, at det ansøgte projekt lever op til kravene til BAT vedr. fodring.

Vilkåret vedr. proteinindholdet i foderet, indgår desuden som en forudsætning i vurderingen i forrige afsnit af BAT vedr. staldsystemet

4. GØDNINGSTYPER OG -HÅNDTERING

4.1. Husdyrgødning

Vilkår:

4.1.1. Der skal anvendes gyllevogne med påmonteret pumpe og returløb, således at spild af flydende husdyrgødning undgås. Alternativt kan der ved hver gylletank, hvor der sker påfyldning af gyllevogn, anlægges en læsseplads, således at spild kan opsamles. Pladsen skal etableres i henhold til Landbrugets Byggeblad for "læsseplads for gyllevogne", nr. 103.11-2. Afløbet/pumpebrønden skal dimensioneres således, at også et større spild kan opsamles.

4.1.2. Kommunens forskrift for opbevaring af olie og kemikalier skal følges.

Den producerede husdyrgødning på ejendommen er gylle fra pelsdyr. Der produceres i alt på ejendommen 2.850 t gylle pr. år. Dertil en mindre mængde dybstrøelse fra 7,6 DE chinchillaer

Ejendommen drives imidlertid sammen med flere andre ejendomme under det samme CVR-nummer (virksomhedsnummer). Husdyrgodkendelsesloven kræver da, at alle arealer under CVR-nummeret skal omfattes af miljøgodkendelsen. Dette kræver, at den samlede mængde af produceret husdyrgødning gøres op og indgår i ansøgningssystemets beregninger af udbringningsarealernes belastning med kvælstof og fosfor.

Nedenfor ses en oversigt over den samlede produktion og tilførsel og afsætning af DE på ejendommen.

I de følgende afsnit redegøres nærmere for de enkelte gødningstyper og deres håndtering.

Husdyrgødning. Regnskab	DE
Minkgylle produceret på Skibdalvej 1	166,7
Dybstrøelse produceret Skibdalvej 1 (fra Chinchillaer)	7,6
Svinegylle produceret på Nørlevvej 65 (samme CVR nr. som Skibdalvej 1)	322,1
Svinegylle fra Nørlevvej 65, afsat til biogasanlæg	-54,0
I alt (til udspredning på ejede og forpagtede arealer)	442,1

På Nørlevvej 65 er der i dag en godkendelse til at producere 233,3 DE slagtesvin, men der er ansøgt om en udvidelse til 322,1 DE. Arealbelastningen er derfor foretaget ud fra en samlet tildeling af husdyrgødning fra i alt 442,1 DE. Miljøgodkendelsen af omvidelse på Nørlevvej 65, vil komme til at omfatte vilkår om aftale med biogasanlæg om modtagelse af svinegylle fra minimum 54 DE.

Der er stillet vilkår vedr. pumpning af gylle for at undgå spild og dermed risiko for forurening af jord, overfladevand og grundvand.

Der er stillet vilkår om, at kommunens regulativ for opbevaring af olie og kemikalier skal følges. Hensigten er på samme måde at minimere risikoen for forurening af jord, overfladevand og grundvand.

I følge den indsendte kapacitetserklæring er den årlige produktion af flydende gødning på Skibdalvej 1 2.850 m³. Denne mængde inkluderer rengøringsvand og drikkevandsspild fra stalene samt direkte nedbør til den mindste af beholderne. Den største af beholderne er overdækket med teldug. Ifølge ansøgningsmaterialet er der en samlet opbevaringskapacitet for ejendommen på 3.000 m³, hvilket svarer til 12,7 måneders opbevaring.

Opbevaringsanlæg	Beholder nr.	Byggeår	Kapacitet (m ³)	Overdækning
Gyllebeholder (m. teldug)	1	1997	2.200	Teldug
Gyllebeholder	2	1991	800	Flydelag
I alt			3.000	

Placeringen af gyllebeholderne på ejendommen fremgår af oversigttegningen i Bilag 2.

Alle tanke opfylder Husdyrgødningsbekendtgørelsens skærpede krav (pr. 15.08.2008) til pumper etc. Der udføres 10 års-beholderkontrol af godkendt firma. Tankene tømmes normalt 1 gang årligt med henblik på inspektion.

Jf. BREF er det BAT at opbevare gylle i en stabil beholder, der kan modstå mekaniske, termiske og kemiske påvirkninger. Beholderens bund og vægge skal være tætte og korrosionsbeskyttede. Beholderens skal tømmes jævnlige af hensyn til eftersyn og vedligeholdelse – normalt 1 gang årligt. Der omrøres kun i gyllen umiddelbart før tømning af beholderen. Det er endvidere

BAT at overdække beholderen med fast låg eller med et naturligt flydelag eller et flydelag, der etableres med snittet halm eller tilsvarende.

Ligeledes ifølge BREF kan det være BAT at foretage en behandling af husdyrgødning på bedriften under visse betingelser. Disse betingelser vedrører landbrugsareal til rådighed, overskud af eller efterspørgsel på lokale næringsstoffer, teknisk assistance, marketingsmuligheder for grøn energi samt lokale regler. Er der f.eks. et overskud af næringsstoffer i området, men tilstrækkelig areal til at udbringe husdyrgødningen, kan det være BAT at foretage separation af husdyrgødningen.

Dybstrøelsen opbevares på eksisterende møddingsplads med fast bund og afløb til gylletank.

Kommunens vurdering i forhold til BAT

Sammenholdes ansøgers foranstaltninger vedr. opbevaring og håndtering af husdyrgødning med BREF-dokumentet, vurderer kommunen, at det ansøgte projekt lever op til kravene til BAT på området.

4.2. Fosforindhold i husdyrgødningen

Ved udbringning af minkgødning svarende til harmonikravet for kvælstof vil fosfortilførslen til udbringningsarealerne overstige afgrødernes behov, som ligger på 20-25 kg P/ha. Ved en fortsat ophobning af fosfor i landbrugsjorden er der risiko for, at fosforbidraget fra landbrugsjorden til vandmiljøet kan øges.

De teknikker og teknologier, der er rettet mod at reducere tilførslen af fosfor til udbringningsarealerne omfatter enten fodringsteknikker, der mindsker gødningens indhold af fosfor, eller separeringsteknikker, der medfører, at den mest fosforholdige del af gødningen kan afsættes til udbringning på andre arealer eller til forbrænding eller afgangning i biogasanlæg.

På nuværende tidspunkt findes der ikke tilgængelige teknikker eller teknologier, der kan anvendes til at fastlægge BAT emissionsgrænseværdier for fosforudledningen fra minkbesætninger.

Svinegylle produceret på Nørlevvej 65 spredes som nævnt på de samme arealer som minkgylle – dog i alt max. 1,4 DE/ha, som harmonikravet fastlægger. Hvis svinegylle udspreddes svarende til harmonikravet for kvælstof (1,4 DE/ha) vil også dette kunne medføre en risiko for uønsket bidrag af fosfor til vandmiljøet.

For svinegylle er der centralt fastsat BAT emissionsgrænser for indholdet af fosfor pr. foderenhed. Problemstillingen er håndteret i miljøgodkendelsen for Nørlevvej 65.

Kommunens vurdering i forhold til BAT

Kommunen vurderer, at projektet lever op til BAT-kravet hvad angår fosforindholdet i minkgylle.

5. GENER FRA HUSDYRBRUGETS ANLÆG

5.1. Lugt

Miljøstyrelsens ansøgningssystem har beregnet hvilke afstande, der mindst skal være fra stalene til forskellige beboelsetyper, se tabellen nedenfor. Her ses også de målte afstande til den nærmeste beboelse indenfor hver type.

Områdetype	Geneafstanden (m)	Aktuelle afstande (m)
Byzone / Sommerhusområde	390	2.700
Samlet bebyggelse	282	1.150
Enkelt bolig	134	400

Lugtgeneafstandene er beregnet for fuld besætning. Alle eksisterende og nye stalde indgår i beregningen.

Geneafstanden tager udgangspunkt i afstanden fra centrum af et staldanlæg til en nabo/områdegrense, hvor genekriteriet skal overholdes. Da der er flere lugtkilder (flere stalde) beregnes en vægtet gennemsnitsafstand, der tager hensyn til, at der er flere stalde med forskellige emissioner. Afstandene på kortet nedenfor er derfor vist ud fra et teoretisk, beregnet lugtcentrum.

Afstanden til nærmeste enkeltbolig og til samlet bebyggelse

Som det ses af tabellen ovenfor, overholder den ansøgte produktion lovens minimumkrav til lugtgeneafstande til de forskellige typer af beboelser i området.

5.2. Fluer og skadedyr

Vilkår:

- 5.2.1. Der skal udarbejdes en driftsjournal som dokumenterer at Statens skadedyrslaboratoriums retningslinier for fluebekæmpelse overholdes. Journalen skal indeholde notater om hvornår og hvordan, der er foretaget fluebekæmpelse samt kvitteringer for indkøbte bekæmpelsesmidler. Journalen skal føres løbende.

Der holdes i videst mulig omfang ryddeligt omkring ejendommen, for at undgå at tiltrække skadedyr. Døde dyr opbevares i lukket container.

Husdyrbruget har tegnet abonnement ved Scankill Skadedyrskontrol til bekæmpelse af rotter.

I forbindelse med dyreholdet kan der forekomme gener fra fluer og gener fra skadedyr (rotter, mosegrise m.v.). Det vurderes, at ejendommens tiltag til forebyggelse og bekæmpelse af fluer og skadedyr vil være tilfredsstillende.

5.3. Støj, støv og lysgener fra anlægget og maskiner

De væsentligste stationære støjklender fra husdyrbruget er ventilationsanlæg, gyllepumper, foderanlæg samt den daglige brug af traktor og transporter til og fra ejendommen. Der må endvidere påregnes støj fra dyrene, når de flyttes til og fra ejendommen og mellem staldaftsnittene. Hovedparten af de stationære støjklender er placeret inde i bygningerne. Da der er mere end 300 m til nærmeste nabo, er det kommunens vurdering, at det ikke giver nogen værdi, at indføje vilkår om at de vejledende støjgrænser skal følges.

Fra anlægget kan der fremkomme støvgener i forbindelse med levering af kraftfoder og mineraler. I forbindelse med transporter til og fra markerne samt ved markarbejde kan der opstå støvgener i lokalområdet.

Eventuelle lysgener fra ejendommen kan stamme fra stalदानlæg, hvor der er tændt lys om aftenen.

Det er kommunens vurdering, at eventuelle støj- og støvgener samt belysningen på ejendommen ikke vil medføre væsentlige gener for naboer eller for trafikanter.

5.4. Transport

I miljøgodkendelsen skal der indgå en vurdering af, om til- og frakørsel til virksomheden vil kunne ske uden væsentlig miljømæssige gener for de omboende. Færdsel på offentlig vej reguleres derimod af færdselsloven og håndhæves af politiet. Forhold vedrørende private fællesveje administreres af kommunen som vejmyndighed efter privatvejsloven.

Hovedparten af transporter til og fra ejendommen med foderstoffer og levering/afhentning af dyr og skind samt gylletransporter sker i dagtimerne. Udbringning af husdyrgødning kan ske aften og nat i forårsperioden.

Transport af korn og halm sker primært i høstperioden og vil evt. også finde sted aften og nat. I forbindelse med høst af grovfoder, kan kørsel ligeledes finde sted aften og nat.

Kommunen vurderer, at omfanget af kørsel til og fra ejendommen ikke vil antage et omfang, der vil være til væsentlig gene for beboerne i området. Antallet af transporter fremgår af Bilag 1.

6. BEDRIFTENS PÅVIRKNINGER AF NATUR OG MILJØ

6.1. Ammoniakfordampning og naturområder

Beregninger af bedriftens fordampning af ammoniak er foretaget automatisk i Miljøstyrelsens ansøgningssystem. Beregningerne bygger på det ansøgte projekt og de vilkår, der fremgår af de foregående afsnit.

Ifølge husdyrgodkendelsesloven er det et krav, at der skal ske en reduktion af ammoniakfordampningen på 30 % for de stalde, hvor indretningen ændres og for nye stalde – i forhold til et fastlagt reference-staldsystem. Beregningerne viser, at dette krav er opfyldt.

Kommunens vurdering af udvidelsens påvirkning af naturen, herunder beregninger af ammoniakafsætning, omfatter hele husdyrbruget, dvs. både eksisterende og nye anlæg. Kommunens vurdering af påvirkningen med ammoniak skal tage udgangspunkt i driften fra før husdyrbruget udvidede første gang efter 1. januar 2007. I 2011 blev der givet tilladelse til udvidelse af husdyrbruget, vurderingen af påvirkningen med ammoniak tager således udgangspunkt i nudriften fra før udvidelsen i 2011³.

Den samlede fordampning af ammoniak fra stald og lager er beregnet til 3.501 kg N/år i nudrift og 5.159 kg N/år i ansøgt drift. Udvidelsen af husdyrbruget medfører således en øget fordampning af ammoniak fra stalde og lagre på 1.658 kg N/år.

³ Jf. § 26 i Husdyrgodkendelsesloven

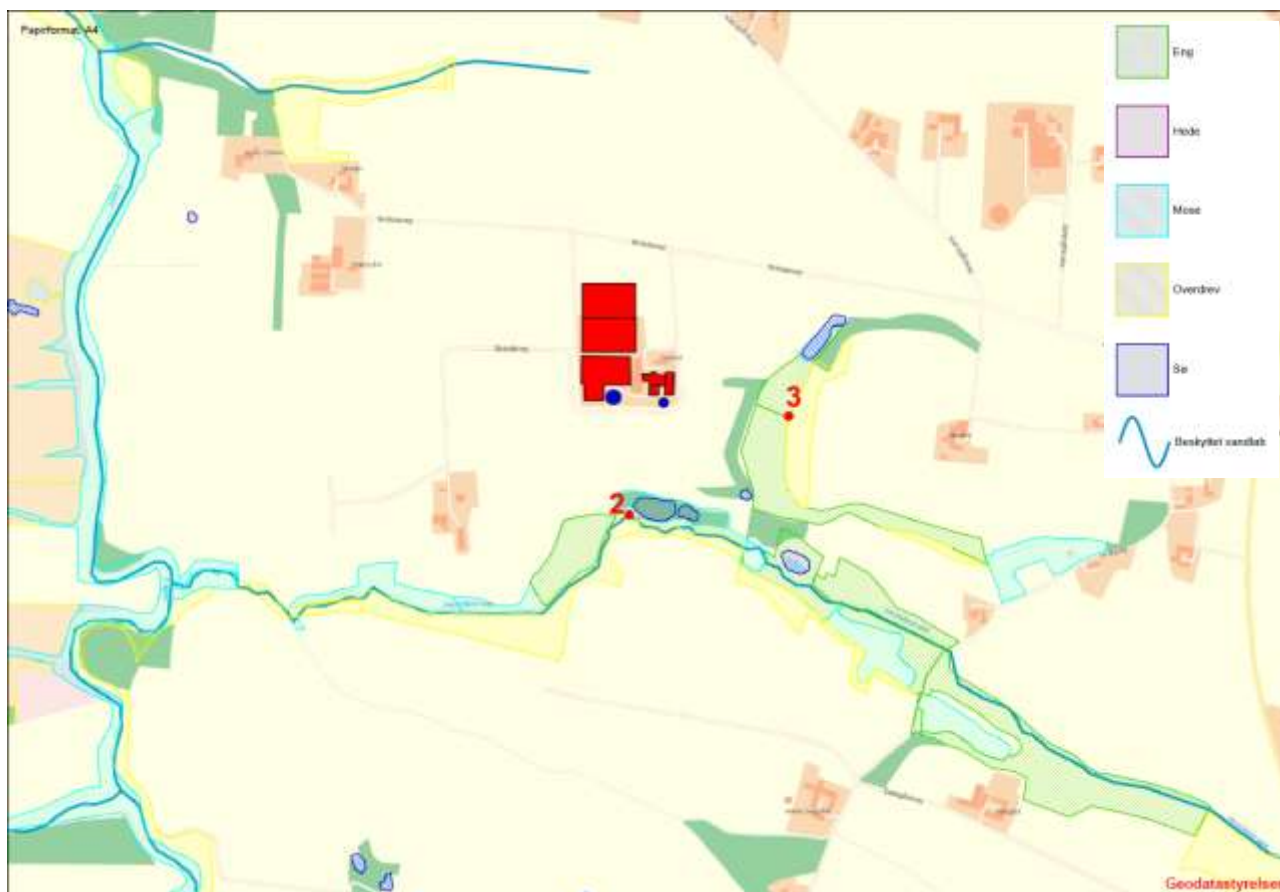
I nærheden af husdyrbruget er der ingen Natura 2000 områder (kategori 1-natur), men overdrev omfattet af § 7 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug (kategori 2-natur) og flere mindre overdrev og moser beskyttede efter § 3 i Naturbeskyttelsesloven, der er Kommunens vurdering, at der ikke er ammoniakfølsom skov (kategori 3-natur) i nærheden.

Den forøgede belastning af ammoniak fra stald og lager i tre udvalgte naturpunkter (se nedenstående kort) er beregnet til -0,4 - 0,0 kg N/ha per år. Den samlede belastning af ammoniak fra stald og lager i nærmeste Natura 2000 og § 7 område er beregnet til hhv. 0,0 og 0,7 kg N/ha per år.

Kommunen vurderer, at udvidelsen:

- vil have en neutral effekt på naturen i Natura 2000 områder (kategori 1-natur)
- ikke vil påvirke naturarealer beskyttet efter husdyrgodkendelseslovens § 7 (kategori 2-natur) eller heder, moser, overdrev og skove (kategori 3-natur)
- vil have en neutral effekt på yngle-/rasteområder for arter beskyttede efter EF-habitatdirektivet bilag IV
- vil have en neutral effekt på beskyttet natur, der støder op til ejendommens udbringningsarealer.

Kommunen vurderer samlet, at den projekterede udvidelse kan gennemføres uden negative konsekvenser for den omgivende natur.

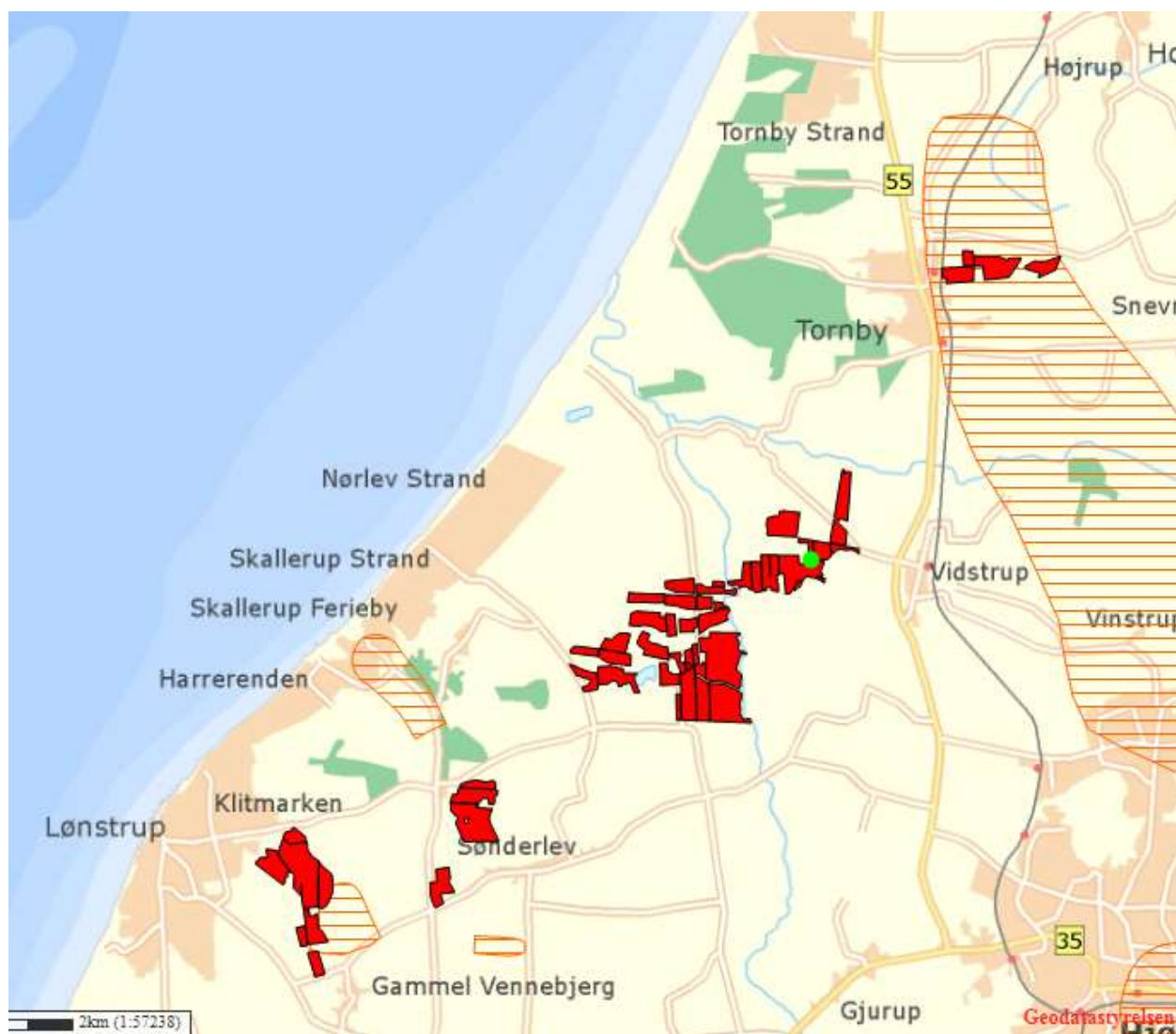

Husdyrbrugets beliggenhed i forhold til naturpunkt 2 & 3 (rød prik).

Kommunens detaljerede vurdering af naturforholdene ses i Bilag 3.

6.2. Udbringningsarealer

Til bedriften hører 316 ha ejede og forpagtede udbringningsarealer. Arealerne er ifølge ansøger fratrasket eventuelle randzoner. De ejede og forpagtede arealerne modtager gylle fra op til 1,4 DE/ha.

Oversigt over udbringningsarealerne. Områderne skraveret vandret med orange angiver "Nitratfølsomme indvindingsområder"

De mulige konsekvenser for de berørte følsomme områder er nærmere beskrevet og vurderet i de følgende afsnit.

Al gylle udbringes efter reglerne i husdyrgødningsbekendtgørelsen og i henhold til Plantedirektoratets normer for tilførsel af næringsstoffer til afgrøderne. Gyllen udbringes med slæbeslanger samt ved nedfældning. Der udarbejdes mark- og gødningsplan, og der tages analyser af gyllen. Der udbringes ikke husdyrgødning på vandmættede, snedækkede, frosne eller oversvømmede arealer.

Jf. BREF er det med henblik på at reducere tabet af næringsstoffer til omgivelserne BAT at afbalancere tilførselen af gødning med afgrødens behov for næringsstoffer. Det er endvidere BAT at reducere risikoen for forurening af omgivelserne ved ikke at tilføre gødning til vandmættede, oversvømmede, frosne eller snedækkede arealer. Endvidere at undlade at tilføre gødning til arealer der skråner, støder direkte op til vandløb samt at udbringe gødning så tæt som muligt på tidspunktet for afgrødens optagelse af næringsstoffer. Det er endvidere BAT at tilrettelægge udbringningen af husdyrgødningen således at risikoen for lugtgener for omgivelserne minimeres.

Kommunens vurdering af BAT i forhold til udbringning af husdyrgødning

Miljøstyrelsen skriver i "Vejledning om emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT)" om ammoniakfordampning fra udbringning af husdyrgødning:

De teknikker, der i marken kan reducere ammoniakfordampningen ved udbringning, er rettet mod at begrænse det tidsrum, i hvilket den mineralske del af kvælstofindholdet i gyllen er i kontakt med luften, eller sikrer, at den mineralske del forbliver på opløst form. Konkret omfatter det teknikker, der sørger for, at gyllen hurtigt kommer ned på eller i jorden, eller som giver gyllen en lavere pH-værdi (svovlsyrebehandling).

Hjørring Kommune er enig med Miljøstyrelsen, der i vejledningen konkluderer, at gældende lovregulering, herunder allerede gennemførte ændringer af husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen, vedrørende udbringning af husdyrgødning er BAT for så vidt angår ammoniakfordampningen i marken.

Kommunen finder derfor, at det ansøgte lever op til kravene til BAT vedr. udbringning af husdyrgødning.

6.3. Fjord og hav

Alle udbringningsarealer i den ansøgte bedrift afvander til Skagerrak. Påvirkningen fra husdyrbruget skal derfor vurderes ud fra husdyrgodkendelsesloven, ud fra habitatdirektivet og i forhold til mål og rammer i den statslige Vandplan 2009 - 2015 for Nordlige Kattegat og Skagerrak

Til den nordlige del af Kattegat stilles der i husdyrgodkendelsesloven ikke maksimale grænser for udledning af kvælstof og fosfor, der rækker ud over de generelle harmoniregler til dette vandområde.

Hjørring Kommune har vurderet det aktuelle projekts mulige påvirkninger af de marine dele af habitatområderne H1 (Skagens Gren og Skagerrak), H203 (Knudegrund) og H202 (Lønstrup Rødgrund).

I udpegningsgrundlagene for de to sidstnævnte områder ses ikke at være kvælstof- eller fosforfølsomme arter i det marine vandmiljø. Derimod er det uklart, om der i udpegningsgrundlaget for den marine del af H1 findes næringsstoffølsomme elementer, da Naturstyrelsen ikke har beskrevet grundlaget for udpegningen.

Det fremgår dog af såvel basisanalysen for Skagens Gren og Vandplan 2009-2015 for Nordlige Kattegat og Skagerrak, at miljømålet er "god tilstand". Det fremgår også, at miljømålet ikke er opfyldt i området. Det er derfor kommunens vurdering, at enhver yderligere væsentlig tilførsel af næringsstoffer fra oplandet vil forringe mulighederne for at opnå denne målsætning og bidrage til, at den samlede påvirkning af vandområdet øges, hvormed man bevæger sig i den forkerte retning i forhold til målsætningen.

Kommunen har derfor valgt at foretage en vurdering af projektet i overensstemmelse med habitatdirektivets retningslinjer og Miljøstyrelsens vejledning. Den nærmere vurdering ses i Bilag 4.

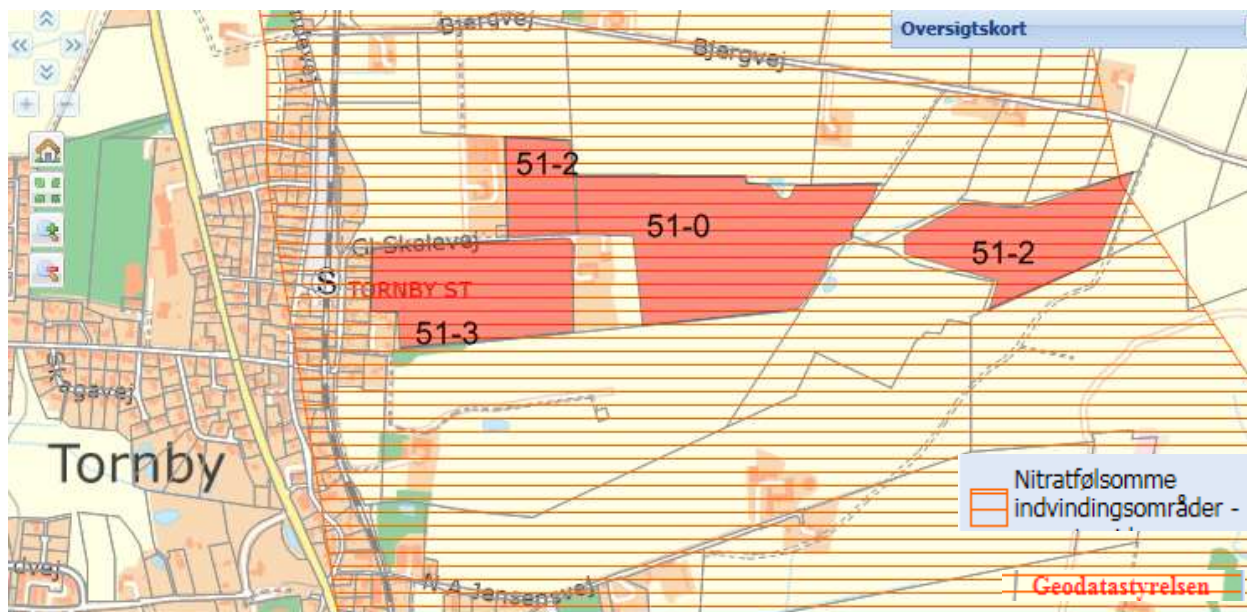
Konklusionen er, at hverken påvirkningen fra det ansøgte projekt i sig selv eller i kumulation med andre planer og projekter vil medføre skadevirkning på det marine miljø i Skagerrak som følge af udledning af kvælstof og fosfor.

6.4. Grundvand

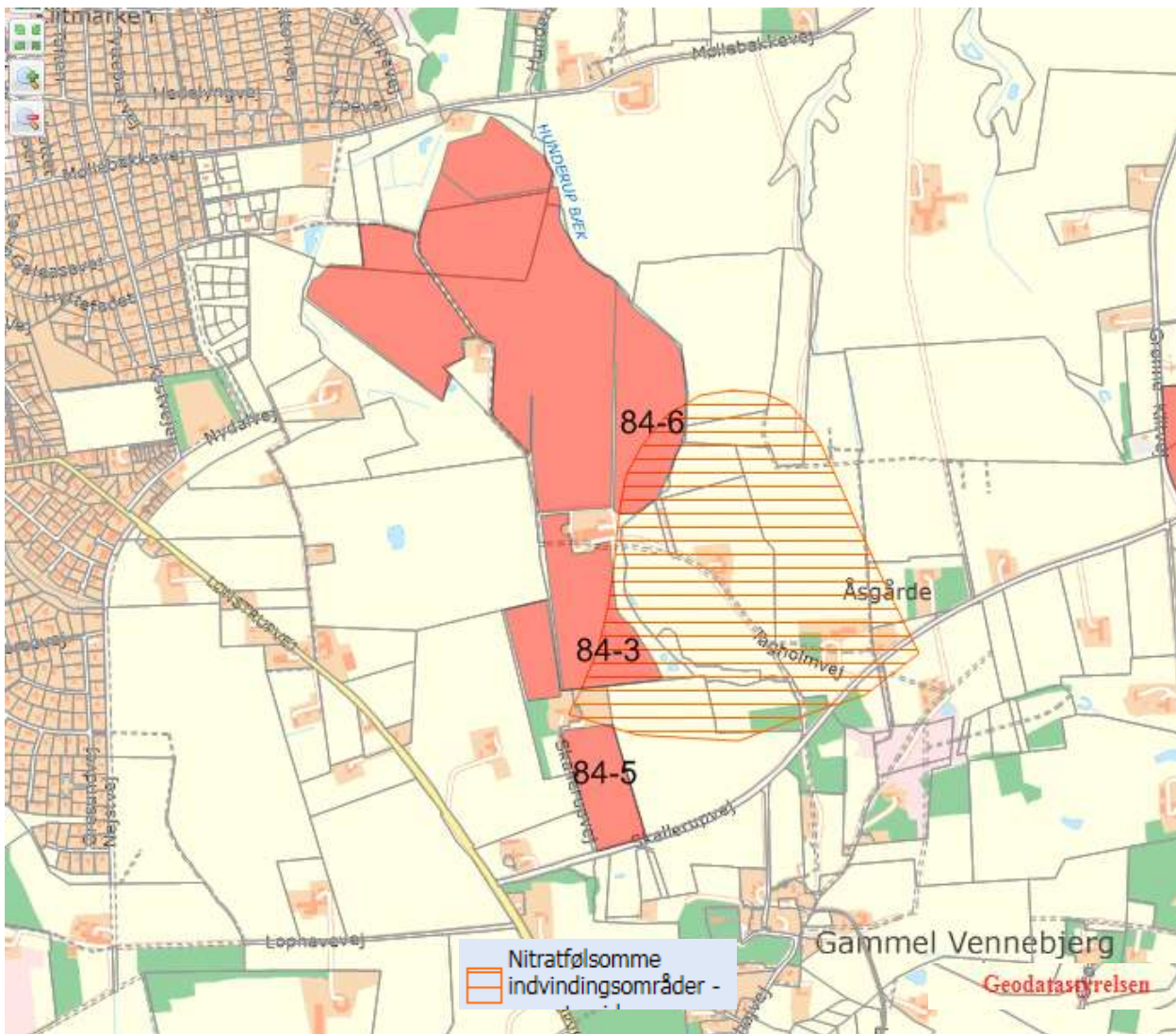
Vilkår:

- 6.4.1. På bedriften må ikke anvendes et svinesædskifte, der har et højere udvaskningsindeks end 98 jf. Bilag 5
- 6.4.2. På bedriften skal der hvert år i markerne beliggende i nitratfølsomt område (mark nr. 51-0, 51-1, 51-2, 51-3, 84-3, 84-5, 84-6) være 20 % efterafgrøder, svarende til alt 8,2 ha – ud over de til en hver tid gældende, generelle krav om efterafgrøder. Efterafgrøderne skal følge de samme regler som gælder for de lovpligtige efterafgrøder hvad angår artsvalg, dyrkningsperiode og kvælstofgødning. Hverken de ekstra efterafgrøder eller efterafgrøder som følge af de generelle krav, der placeres i markerne i nitratfølsomt område, må erstattes af "grønne marker".

Ca. 40,8 ha af udbringningsarealerne er beliggende i to forskellige "nitratfølsomme indvindingsområder". Der er for begge disse områder udarbejdet indsatsplaner for grundvandsbeskyttelse. Se de to kort nedenfor.

Udbringningsarealer, der overlapper med "nitratfølsomt indvindingsområde" og indsatsplanområde "Hirtshals Vandværk Vest og Øst"

Udbringningsarealer, der overlapper med "nitrutfølsomt indvindingsområde" og indsatsplanområde "Skallerup, Lønstrup og Sønderlev vandværker"

Husdyrgodkendelsesloven stiller krav om, at udvaskningen fra udbringningsarealer i nitrutfølsomme områder ikke må øges fra nudrift til ansøgt produktion, hvis den i efter-situationen er over 50 mg nitrat/liter. For at overholde dette krav, har ansøger valgt virkemidler, som afspejles i de to vilkår ovenfor.

Samtidig fastlægger miljøstyrelsens vejledning, at "hvis indsatsplanen fastlægger et krav til nitratudvaskning, der er mere skærpet end kravene til nitratudvaskning som følge af planteavl, kan kravet i en tilladelse eller en godkendelse til husdyrbrug i området skærpes til et krav om en maksimal udvaskning, der svarer til den, der fremkommer ved dyrkning af jorden uden husdyrgødning (den såkaldte planteavlsregel)".

Med de nævnte vilkår viser beregningerne i ansøgningen at udvaskningen af nitrat fra rodzonen er på 69 mg/l i ansøgte drift. Tilsvarende beregninger med ren planteavl på samme arealer viser, at udvaskningen af nitrat fra rodzonen vil være 69 mg/l. Udvasningen, når jorden tilføres husdyrgødning, er således den samme, som hvis jorden drives uden husdyrgødning, og kravet er således opfyldt.

7. EGENKONTROL, MANAGEMENT OG ALTERNATIVE LØSNINGER

7.1. Management og egenkontrol

Nedenfor ses ansøgers redegørelse for management og egenkontrol. Ansøgers egen redegørelse er gengivet i kursiv.

- *Der udarbejdes mark- og gødningsplan i henhold til lovkrav, således at tildelingen af næringsstoffer til afgrøderne optimeres*
- *Kvælstoftilførslen korrigeres årligt i forbindelse med kvælstofprognosen, der offentliggøres omkring 1. april (N-prognosen afhænger af klimaet de enkelte år).*
- *Der er tilknyttet en række fagkonsulenter, der gennemgår bedriften med ejer og medarbejdere efter behov*
- *Besætningen gennemgås sammen med dyrlæge hver 4. uge, hvor besætningens behandlingsbehov konstateres*
- *Fodersammensætning og fodringsstrategi evalueres og tilpasses løbende, således at nyeste viden anvendes*
- *Der føres sprøjtejournal og medicinjournal*
- *Gyllebeholdere bliver kontrolleret hvert 10. år af autoriseret kontrollant.*
- *Der er lavet beredskabsplan, således at evt. uheld kan stoppes, og konsekvensen for det omgivende miljø begrænses mest muligt*
- *Personalet uddannes løbende gennem kurser og efteruddannelse*

Den nævnte beredskabsplan for bedriften, beskriver hvordan medarbejdere og ejer skal handle i tilfælde af brand, overløb af gylle, kemikalie- og oliespild samt strømsvigt m.v.. Beredskabsplanen var vedhæftet ansøgningen.

Kommunen har vurderet beredskabsplanen og finder, at det ikke er nødvendigt at stille yderligere vilkår.

I forbindelse med ansøgningen er der derudover indsendt en række oplysninger om de øvrige produktionsforhold på ejendommen, herunder oplysninger om ventilationsforhold, spildevandsforhold, forbrug af råvarer, energi og vand, transport til og fra ejendommen, affaldshåndtering samt støjkluder på ejendommen. Den samlede redegørelse ses i Bilag 1.

Kommunens vurdering i forhold til BAT

I henhold til BREF (2003) er det BAT at uddanne bedriftens personale, at registrere energi- og ressourceforbrug samt forbrug og anvendelse af handels- og husdyrgødning. Endvidere at have procedurer for at sikre ren- og vedligeholdelse af bygninger og inventar, at planlægge gødning af markerne korrekt samt at have nødfremgangsmåde ved evt. uheld.

Det vurderes at ansøgning i forhold til management og egenkontrol lever op til kravet om BAT

Der er i ansøgningen redegjort for hvordan det ansøgte med hensyn til ventilationsforhold og forbrug af energi og vand lever op til kravet om BAT. Kommunen vurderer på baggrund af det oplyste, at det ikke er nødvendigt at stille yderligere vilkår, og at det ansøgte på de to områder lever op til kravet om BAT.

7.2. Alternative løsninger

Nedenfor ses ansøgers redegørelse for alternativer og 0-alternativer i forhold til det ansøgte. Ansøgers redegørelse er gengivet i kursiv.

Ansøgte farm vil være et væsentligt bidrag til at skabe arbejdspladser. Den eksisterende farm skal udbygges for at fastholde de gode resultater. Samtidigt opnås en farm af en størrelse der gør, at der kan blive råd til medarbejdere, således at der bliver et inspirerende arbejdsmiljø. 0-alternativet vil betyde, at man ikke har mulighed for at udnytte den effektivitetsfremgang, der har

været og det vil således være lig med stagnerende produktion og en begyndende afvikling. 0-alternativet er således uinteressant.

Med udvidelsen lever farmen op til nyeste teknologi med henblik på reduktion af ammoniakbelastningen. Samtidigt overholder ansøgningen de stramme krav opstillet for at opnå miljøgodkendelse til både natur og udspretningsarealer. Kan der ikke udvides vil disse gunstige forbedringer udeblive.

8. BILAG

Bilag 1. Miljøteknisk redegørelse (fra ansøger)

Energi- og ressourceforbrug		Ansøgningsnr. 62157		Dato 25.02.14		
Oplysninger om ejendommen Skibdalsvej 1, 9800 Hjørring						
A. Ventilation af driftsbygninger						
Bygning nr.	Antal afkast	Afkast højde, m	Afkast højde, over tag	Overtryk/undertryk/ andet	Bemærkninger	
Bemærkninger: Alle bygninger er med naturlig ventilation						
B. Spildevand						
Spildevandstype		Årlig mængde, ca. m ³		Opsamling / bortskaffelse		
		Nudrift	Ansøgt	Nudrift	Ansøgt	
Sanitært spildevand (drift)		60	60	septiktank	septiktank	
Vaskeplads – foder		50	50	gylletank	gylletank	
Tagvand fra minkhaller mm		4.000	6.000	Faskiner i mark	Faskiner i mark	
Bemærkninger:						
C. Forbrug af råvarer, energi og vand						
Ressource	Nudrift	Ansøgt	Opbevaring (tank-type, bygning, indretning)			
Dieselolie	5.000l	6.000l	Dieseltank			
Benzin (aflivning)	30l	50l	Rekvisithus			
Smøreolie	20l	25l	Rekvisithus			
Halm til mink	30 mini big	50 mini big	Rekvisithus			
Halm til opvarmning	350 mini big	350 mini big	Lade			
Minkfoder	720 ton	1200 ton	Fodersilo			
Rengøring/ desinfektion	40l	60l	Depot i aflåst rum			
Elforbrug til lys, opvarmning m.v.	45.000kwh	70.000kwh				
Drikkevand og vaskevand (drift)	3.000m ³	5.000m ³				
Savsmuld	1 palle af 30 sække	2 paller af 30 sække	25-kg's sække.			
Andet						
Bemærkninger:						
D. Transport til og fra ejendommen						
	Antal/mængde pr. år		Kapacitet pr. transport		Antal transporter pr. år	
	Nudrift	Ansøgt	Nudrift	Ansøgt	Nudrift	Ansøgt
Levende dyr	-	-	-	-	-	-
Døde - og aflivede dyr	18.000	30.000	2.500	2.500	7	12
Indkøbt foder	720 ton	1.200ton	15	15	Ca. 270	Ca. 270

Gylle	1860	3100	18t	18/30t	80	80/30
Halm	30stk.	50 stk.	10	10	3	5
Dieselolie	5000l	6000 l	1500	1500	4	5
Andet						

Bemærkninger:

I forbindelse med opstarten af minkfarmen og såfremt der skal saneres for plasmacytose, er der behov for indkøb af levende dyr.

Minkfoder leveres i vækstsæsonen fra sidst i april til midt i november dagligt. I den resterende del af året leveres foderet 3 gange om ugen. Mængden pr. gang afhænger af behov/sæson.

E. Affald

	Opbevaring	Bortskaffelse
Dagrenovation	Se bilag 2	Genbrugsplads
Døde dyr Fryser	Fryser i værksted	DAKA
Klinisk risikoaffald	I køleskab i værksted	Brovst genbrugsplads
Spildolie	ingen	Brovst genbrugsplads
Jern/metal herunder bu-re/tråd	ingen	Produkthandler
Andet		

Bemærkninger: Der er desuden fast aftale med Marius Pedersen der har opstillet en container, der tømmes efter behov.

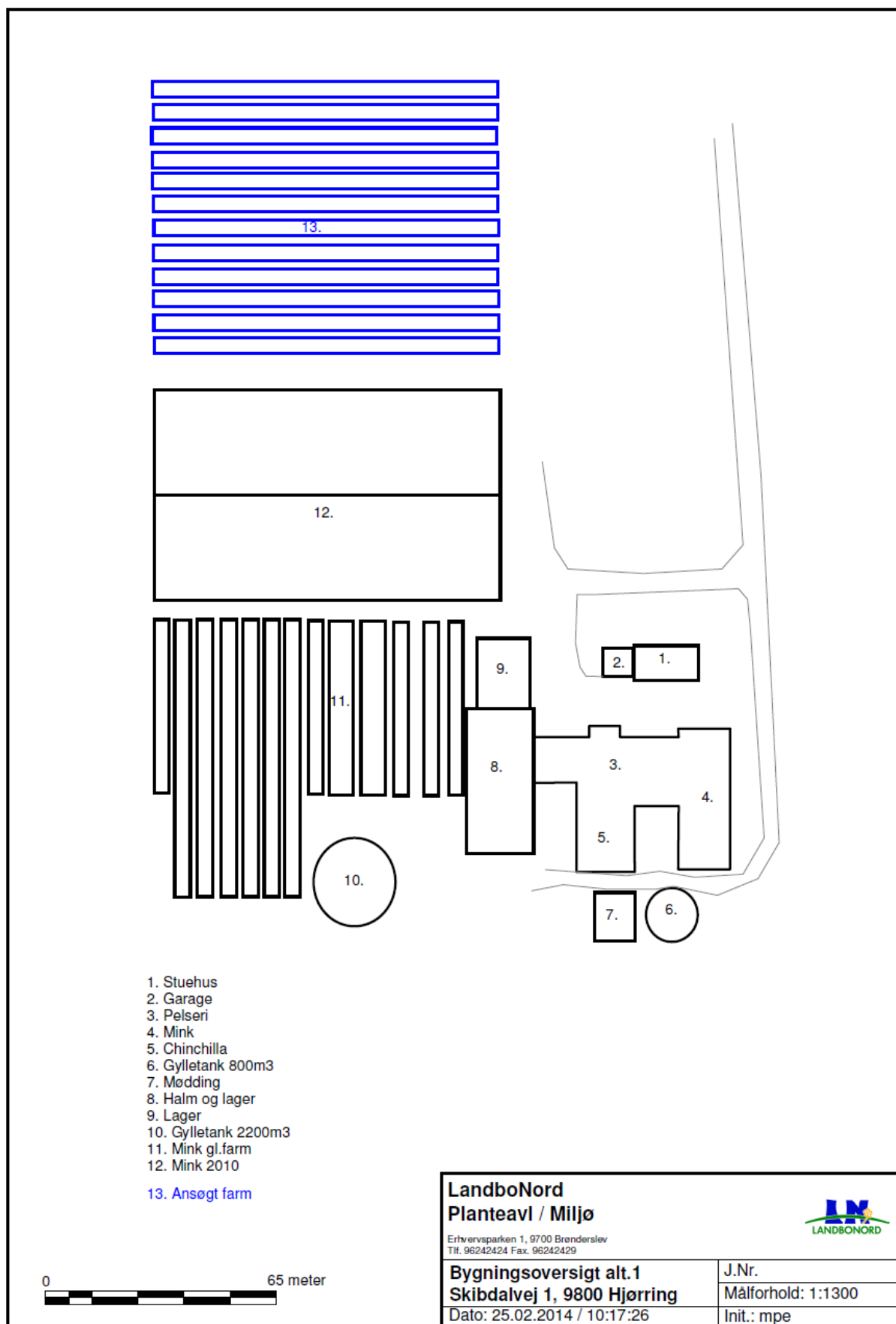
F. Støjkloder

Type	Driftsperiode	Tiltag til begrænsning af støj	Placering
Fodervogn	2 x om dagen*	I hallerne	I hallerne
Gyllepumper	dagligt	Nedgravet	nedgravet

***Bemærkninger:**

Nov til først i maj fodres 1 gang om dagen i ca. 3 timer

Maj til nov. fodres 2 gange om dagen i ca. 2 time (hvis farmen er fyldt op vil det tage ca. 4 timer).

Bilag 2. Anlægstegning med nr. på bygningsafsnit og lagre

Bilag 3. Detaljeret vurdering af påvirkninger af naturområder

Retsgrundlag

Hjørring Kommune har vurderet, om der i forbindelse med udvidelsen er behov for beskyttelse af naturen med dens bestand af vilde planter og dyr og deres levesteder, herunder områder, der er beskyttet mod tilstandsændringer, udpeget som internationalt naturbeskyttelsesområde eller udpeget som særligt sårbart over for næringsstofpåvirkning⁴. Kommunen har konkret vurderet, om der er naturområder, der efter Kommunens vurdering ikke beskyttes tilstrækkeligt af beskyttelsesniveauerne i Husdyrgodkendelsesloven⁵. Endvidere har Kommunen vurderet, om det ansøgte projekt i sig selv eller tilsammen med andre planer og projekter kan påvirke Natura 2000-områder og/eller yngle- eller rasteområder for habitatdirektivets bilag IV-arter væsentligt⁶. Herefter har Kommunen sikret sig, at husdyrbruget kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, der er uforenelig med hensynet til omgivelserne⁷.

Kommunens vurdering af udvidelsens påvirkning af naturen, herunder beregninger af ammoniakafsætning, omfatter hele husdyrbruget, dvs. både eksisterende og nye anlæg. Kommunens vurdering af påvirkningen med ammoniak, skal tage udgangspunkt i driften fra før husdyrbruget udvidede første gang efter 1. januar 2007. I 2011 blev der givet tilladelse til udvidelse af husdyrbruget og vurderingen af påvirkningen med ammoniak tager således udgangspunkt i nudriften fra før udvidelsen i 2011⁸.

Beskyttet natur (naturbeskyttelses-, husdyrgodkendelsesloven og habitatdirektivet)

Naturbeskyttelseslovens § 3 beskytter overdrev, heder, moser, enge, strandenge, strandsumpe, søer og vandløb mod ændringer i tilstanden. Beskyttelsen gælder for alle de beskyttede naturtyper bortset fra søer og vandløb, hvis de har en minimumsstørrelse på 2.500 m² i sammenhængende areal. Beskyttelsen gælder for søer på 100 m² eller derover. De beskyttede vandløb er udpeget af de tidligere amtsråd og godkendt af miljøministeren.

Arealer, der er mindre end 2.500 m², er omfattet af beskyttelsen, hvis de indgår en mosaik af naturtyper med et samlet areal på 2.500 m² og for moser, også hvis de ligger i tilknytning til søer eller vandløb.

Husdyrgodkendelseslovens § 7 fastsætter en beskyttelse af en række konkrete ammoniakfølsomme naturtyper. Inden for de internationalt beskyttede Natura 2000-områder (kategori 1-natur) kan der således maksimalt tillades en total ammoniakbelastning på 0,2 – 0,7 kg N/ha/år, afhængig af antallet og størrelsen af øvrige husdyrbrug i nærområdet. Samme lov fastsætter også beskyttelsen mod ammoniak på udvalgte naturtyper uden for de internationale naturbeskyttelsesområder. Det drejer sig om højmoser, lobeliesøer og heder over 10 ha samt overdrev over 2,5 ha (kategori 2-natur), der er beskyttet mod en total ammoniakbelastning på mere end 1 kg N/ha per år, fra et givent husdyrbrug⁹.

Beskyttelsesniveauet på øvrige heder, moser og overdrev beskyttede efter naturbeskyttelseslovens § 3 samt ammoniakfølsomme skove (kategori 3-natur) beror på en konkret vurdering af, om der er tale om et naturområde af særlig regional eller lokal interesse¹⁰.

Denne vurdering beror først og fremmest på en vurdering af områdets naturkvalitet på en skala fra I – V (høj, god, moderat, ringe og dårlig). Naturkvaliteten vurderes dels efter områdets struktur, dvs. vegetationssammensætning, drift af arealet herunder evt. afgræsning samt naturtypekarakteristiske strukturer. Desuden vurderes kvaliteten i forhold til diversiteten og artssammen-

⁴ Jf. § 23 stk. 2 i Husdyrgodkendelsesloven

⁵ Jf. § 29 i Husdyrgodkendelsesloven

⁶ Jf. §§ 7, 8 og 11 i Bekendtgørelse nr. 408 af 1. maj 2007 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter (habitatbekendtgørelsen).

⁷ Jf. § 19 stk. 2 i Husdyrgodkendelsesloven

⁸ Jf. § 26 i Husdyrgodkendelsesloven

⁹ Jf. Bilag 3, A, Nr. 2 i Bekendtgørelse nr. 291 af 6. april 2011 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug

¹⁰ Jf. Bilag 3, A, Nr. 3 i Bekendtgørelse nr. 291 af 6. april 2011 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug

sætning på arealet, samt arternes følsomhed overfor ammoniak. Registrerede plantearter kategoriseres i denne sammenhæng som hhv. særligt værdifulde, positive, typiske, problematiske eller øvrige på baggrund af en artsliste udarbejdet af DMU. Endelig vurderes arealets værdi som levested for fredede eller rødlistede arter af planter og dyr og som yngle- og rasteområde for arter beskyttede efter habitatdirektivet (Bilag IV-arter).

Herudover inddrages en række øvrige forhold i vurderingen af krav til den maksimale ammoniakbelastning. Det gælder områdets:

- Status i kommuneplanen, herunder om det er omfattet af en udpegning som værdifuldt naturområde, økologisk forbindelse, rekreativt område eller værdifuldt kulturmiljø
- Status i forhold til fredninger, handleplaner for naturpleje eller anden planlagt naturindsats

Endelig inddrages hensynet til områdets ammoniakfølsomhed i forhold til den ammoniaktilførsel arealet modtager fra andre kilder. Det vil dels sige den generelle baggrundsbelastning i området, men også tilførslen fra konkrete lokale kilder, såsom husdyrbruget nuværende produktion, samt udbringning af gødning på nærliggende arealer.

Påvirkning af natur

Den samlede fordampning af ammoniak fra stald og lager er beregnet til 3.501 kg N/år i nudrift og 5.159 kg N/år i ansøgt drift. Udvidelsen af husdyrbruget medfører således en øget fordampning af ammoniak fra stalde og lagre på 1.658 kg N/år. Ammoniakfordampning i forbindelse med udbringning af husdyrgødning indgår ikke i beregningerne.

Natura 2000 (Kategori 1- natur)

Screening

Nærmeste Natura 2000 område er Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å (EF-habitatområde nr. 6), der ligger omkring 2 km nordvest for driftsbygningerne.

Udbringningsarealerne er hovedsagligt placeret i tilknytning til ejendommen, og alle ligger mere end 1,3 km fra Natura 2000- områder.

Da driften af husdyrbruget ikke omfatter arealer indenfor internationale naturbeskyttelsesområder, vurderer Kommunen, at ammoniakfordampning igennem luftbåren ammoniak umiddelbart er den eneste potentielle påvirkning af terrestriske naturtyper og arter, der er udpegningsgrundlag for det nævnte Natura 2000 område.

Med henvisning til stor afstand og eksponentielt aftagende ammoniakbelastning med afstand fra kilden, er det ikke fundet relevant at beregne bidrag til luftbåren ammoniakbelastning i det nævnte område. Bedriftens andel af den luftbårne ammoniakbelastning af terrestriske naturtyper i området vil være marginal og øget ammoniaktab som følge af udvidelsen medfører ikke nogen beregningsmæssig øget ammoniakbelastning.

Konsekvensvurdering & Konklusion

Kommunen konkluderer på ovenstående baggrund, at det ikke er nødvendigt at foretage en nærmere konsekvensvurdering af projektets virkninger på Natura 2000-områder.

Kategori 2- natur

I nærheden af ejendommen er der registreret kategori 2-overdrev (Fig. 1).

Naturpunkt 2:

Et beskyttet overdrev over 2,5 ha, der dermed er omfattet af husdyrgodkendelseslovens § 7. Området består af skrånende arealer ned mod Dalsgårde Bæk, der funktionelt fungerer som ét overdrev.

Arealet ligger udenfor områder udpeget som særligt værdifuldt naturområde, værdifuldt naturområde eller tør økologisk forbindelse i Kommuneplan 2013. Tålegrænsen for overdrev ligger i intervallet 10 - 20 kg N/ha/år, men afhænger af en konkret vurdering af det aktuelle areals naturkvalitet og artssammensætning. Den generelle baggrundsbelastning for arealet er 13,8 kg

N/ha per år. Tålegrænsen for naturtypen kan være overskredet allerede ved den generelle baggrundsbelastning.

Da området er kategori 2- natur må totalbelastningen med ammoniak fra stald og lager på arealet ikke overskride 1,0 kg N/ha per år.

Efter udvidelsen tilføres samlet 0,7 kg N/ha per år fra stald og lager (Tabel I), hvilket ikke overskrider den tilladte totalbelastning på 1,0 kg N/ha per år for § 7 området.

Kategori 3- natur

I nærheden af husdyrbruget er der registreret flere overdrev, moser, enge og vandhuller beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3 (Fig. 1). Det er kommunens vurdering, at der ikke ligger ammoniakfølsom skov nær husdyrbruget.

For kategori 3-natur gælder, at kommunen ikke kan fastsætte krav om en samlet, maksimal merdeposition på mindre end 1,0 kg N/ha per år, men kan dog efter konkret vurdering tillade mere end 1 kg N/ha per år.

Naturpunkt 3:

Et overdrev på ca. 1,1 ha, der er omfattet af Naturbeskyttelsesloven § 3. Overdrevet ligger på en vestvendt skråning ned mod et lavereliggende eng- og søområde.

Arealet ligger udenfor områder udpeget som særligt værdifuldt naturområde, værdifuldt naturområde eller tør økologisk forbindelse i Kommuneplan 2013. Tålegrænsen for overdrev ligger i intervallet 10 - 20 kg N/ha/år, men afhænger af en konkret vurdering af det aktuelle areals naturkvalitet og artssammensætning. Den generelle baggrundsbelastning for arealet er 13,8 kg N/ha per år. Tålegrænsen for naturtypen kan være overskredet allerede ved den generelle baggrundsbelastning. Kommunen vurderer, at det i dette tilfælde ikke er nødvendigt at stille krav til den maksimalt tilladte merbelastning med ammoniak på arealet, da denne ikke overskrider 1,0 kg N/ha per år, hvilket er det skrappeste krav kommunen kan stille til kategori 3- natur.

Udvidelsen medfører, at depositionen på arealet falder med 0,4 kg N/ha per år (Tabel I), hvilket ikke overskrider den tilladte merbelastning på 1,0 kg N/ha per år for kategori 3- naturen.

Kommunen vurderer samlet, at ammoniakbelastningen fra stald og lager har en neutral effekt for de berørte arealer (naturpunkt 2 og 3) (Tabel I).

Påvirkning af yngle- og rasteområder for bilag IV arter

Yngle- og rasteområder for arter opført på habitatdirektivets bilag IV, er beskyttet mod beskädigelse og ødelæggelse.

Screening

Hjørring Kommune har ikke registreret arter omfattet af EF-habitatdirektivets bilag IV i nærheden af husdyrbruget, men følgende arter omfattet af bilag IV kan have yngle- eller rasteområder på arealer i nærheden.

Odde *Lutra lutra* og flere arter af Flagermus findes udbredte i det meste af kommunen. Arterne vurderes dog ikke at blive negativt påvirket af øget ammoniakbelastning eller af andre forhold i forbindelse med udvidelse af husdyrbrug.

Spidsnudet frø *Rana arvalis*, Løgrø *Pelobates fuscus*, Strandtudse *Bufo calamita*, Stor vandsalamander *Triturus cristatus* og Markfirben *Lacerta agilis*, findes alle i dele af Kommunen. Disse arter kan potentielt alle blive negativt påvirket af øget ammoniaktilførsel til deres yngle- og rasteområder. Eksempelvis kan dette medføre forringet vandkvalitet i ynglevandhuller for padder eller det kan skabe øget tilgroning af lysåbne naturtyper, hvilket bl.a. medfører et ændret mikroklima med lavere temperatur, samt forringelser i fødeudbuddet til skade for både padder og firben. Yngle- og rasteområder for disse arter i området vil normalt begrænse sig til områder beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3.

Nærmeste registrerede forekomst af kvælstoffølsomme bilag IV - arter ligger mere end 1,75 km fra husdyrbruget. Det er derfor ikke fundet relevant at beregne bidrag til luftbåren ammoniakbelastning.

Konsekvensvurdering & Konklusion

Kommunen konkluderer på ovenstående baggrund, at det ikke er nødvendigt at foretage en nærmere konsekvensvurdering af projektets virkninger på de nævnte bilag IV arter.

Udbringningsarealer i forhold til beskyttede naturarealer

Hjørring Kommune vurderer påvirkningen af naturområder, der skyldes udbringning af husdyrgødning på nærliggende marker, ifølge Miljøstyrelsens vejledning. Herunder anvendes i givet fald de mulige vilkår, som Miljøstyrelsen peger på. Miljøstyrelsens vejledning bygger i øvrigt på bilag 10 rapporten "BUFFERZONER omkring særlig sårbar natur som beskyttelse mod lokalt nedfald af luftbåret kvælstof fra danske landbrugsejendomme".

Natura 2000

Nærmeste Natura 2000 område er Rubjerg Knude og Lønstrup Klint (EF-habitatområde nr. 7), der ligger omkring 1,3 km sydvest for udbringningsarealerne. Der vil derfor ikke være en målbar ammoniakbelastning fra udbringningsarealerne i kanten af habitatområdet. Se i øvrigt vurdering af kvælstofbelastning fra stald og lager under afsnittet 'Natura 2000'.

Øvrig beskyttet natur

Udbringningsarealerne støder flere steder op til ammoniakfølsomme naturområder (Fig. 2). Disse områder kan indeholde yngle- og rasteområder for bilag IV-arter, så som Spidssnudet frø, Løgfrø, Strandtudse, Stor vandsalamander, Markfirben, Odder og arter af Flagermus.

Ved udbringning af husdyrgødning vil merbelastningen med ammoniak på nærliggende naturområder ikke kunne overstige 1 kg N/ha per år – uanset typen af husdyrgødning før og efter og uanset dyretryk før og efter. Det er derfor kommunens vurdering, at udbringning af husdyrgødning på de ansøgte udbringningsarealer, ikke vil kunne medføre en tilstandsændring af de nærliggende § 3 beskyttede områder og dermed heller ikke beskadige yngle-/rasteområder for bilag IV-arter.

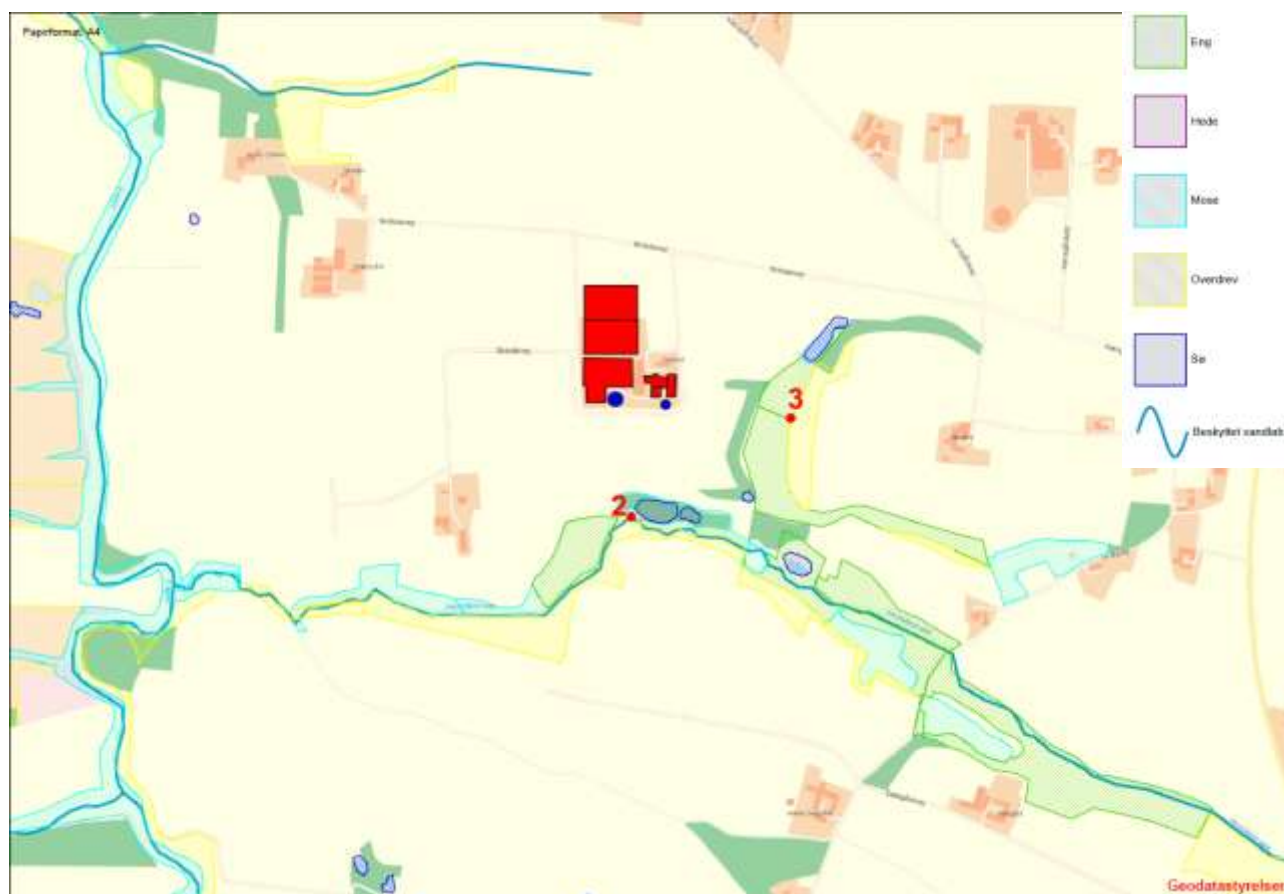
Øvrige bemærkninger

Vurderingen bygger på tolkning af luftfoto, beregning af ammoniakbelastning i husdyrgodkendelse.dk samt viden om tilstanden af konkrete naturarealer og udbredelsen af planter og dyr.

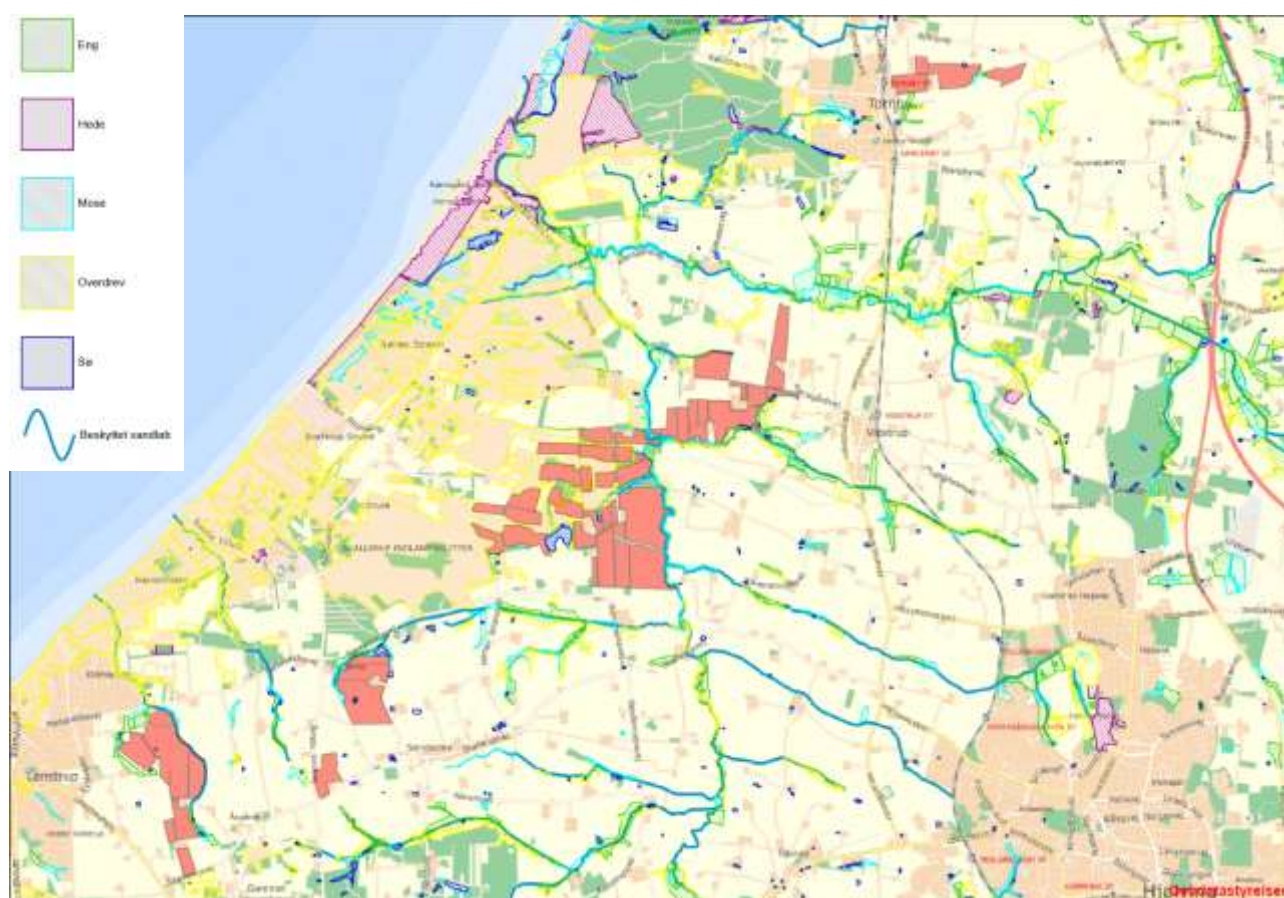
Tabel I: Beregnet ammoniakbelastning i udvalgte naturpunkter.

Naturpunkt	1	2	3
<i>Naturtype</i>	Natura 2000	Overdrev	Overdrev
<i>Natur-kategori</i>	1	2	3
<i>Vurderingsmetode*</i>	C	C	C
<i>Tålegrænse (kg N/ha per år)</i>	-	10 - 20	10 - 20
<i>Baggrundsbelastning (2012) (kg N/ha per år)</i>	-	13,8	13,8
<i>Merdeposition fra stald og lager (kg N/ha per år)</i>	0,0	0,0	-0,4
<i>Tilladt merdeposition (kg N/ha per år)</i>	-	-	(1,0)
<i>Totalbelastning fra stald og lager (kg N/ha per år)</i>	0,0	0,7	1,6
<i>Tilladt totalbelastning (kg N/ha per år)</i>	-	1,0	-
<i>Afstand fra stald og lager til naturpunkt (m)</i>	1.900	190	205
<i>Planstatus</i>	Særligt værdifuldt naturområde Økologisk forbindelse	-	-

Vurderingen er foretaget ud fra metode C) naturvurdering kontor (på basis af luftfotos, topografi, tidligere besigtigelser, planstatus mv.).

Figur 1. Husdyrbrugets beliggenhed i forhold til naturpunkt 2 & 3 (rød prik).

Figur 2. Udbringingsarealer i forhold til beskyttede naturtyper og Natura 2000- områder

Bilag 4. Detaljeret vurdering af påvirkning af fjord og hav

Alle udbringningsarealer i den ansøgte bedrift afvander til Skagerrak. Påvirkningen fra husdyrbruget skal derfor vurderes ud fra husdyrgodkendelsesloven, ud fra habitatdirektivet og i forhold til mål og rammer i den statslige Vandplan 2009 - 2015 for Nordlige Kattegat og Skagerrak.

Krav og vurdering ud fra husdyrgodkendelsesloven

Til den nordlige del af Kattegat stilles der i husdyrgodkendelsesloven ikke maksimale grænser for udledning af kvælstof og fosfor, der rækker ud over de generelle harmoniregler til dette vandområde.

Krav og vurdering ud fra habitatdirektivet

Hjørring Kommune har vurderet det aktuelle projekts mulige påvirkninger af de marine dele af habitatområderne H1 (Skagens Gren og Skagerrak), H203 (Knudegrund) og H202 (Lønstrup Rødgrund).

I udpegningsgrundlagene for de to sidstnævnte områder ses ikke at være kvælstof- eller fosforfølsomme arter i det marine vandmiljø. Derimod er det uklart, om der i udpegningsgrundlaget for den marine del af H1 findes næringsstoffølsomme elementer, da Naturstyrelsen ikke har beskrevet grundlaget for udpegningen.

Det fremgår dog af såvel basisanalysen for Skagens Gren og Vandplan 2009-2015 for Nordlige Kattegat og Skagerrak, at miljømålet er "god tilstand". Det fremgår også, at miljømålet ikke er opfyldt i området. Det er derfor kommunens vurdering, at enhver yderligere væsentlig tilførsel af næringsstoffer fra oplandet vil forringe mulighederne for at opnå denne målsætning og bidrage til, at den samlede påvirkning af vandområdet øges, hvormed man bevæger sig i den forkerte retning i forhold til målsætningen.

Kommunen har derfor valgt at foretage en vurdering af projektet i overensstemmelse med habitatdirektivets retningslinjer og Miljøstyrelsens vejledning. I vejledningen har ministeriet opstillet to afskæringskriterier for, hvornår et projekt ikke kan medføre skadevirkning på overfladevande som følge af nitratudvaskning. Miljøstyrelsen antager ifølge vejledningen, at grænsen for at der kan ses en påvirkning, er den samme for fosfor som for nitrat:

1. Påvirkning fra projektet i sig selv.
Kvælstof/fosforudvaskningen fra det samlede husdyrbrug må maksimalt udgøre 5 % af den samlede udvaskning til det aktuelle område – dog max. 1 %, hvis der er tale om vandområder, der kan karakteriseres som et lukket bassin og/eller er meget lidt eutrofieret.
2. Påvirkning fra projektet i kumulation med andre planer og projekter.
Dyretrykket i det aktuelle opland må ikke have været stigende siden 1. januar 2007.

Ad 1. Påvirkning fra projektet i sig selv

Kvælstof

Skagerrak er kategoriseret som "sårbart vandområde", men ikke som "meget sårbare vandområder". Oplandet, der antages at påvirke vandområdet Skagerrak og Skagens Gren, kaldes i Miljøstyrelsens opgørelse over dyretryk for "Skagerrak/Vesterhav". Vandområdet kan efter kommunens vurdering ikke betegnes som et lukket bassin eller et meget lidt eutrofieret område. Det er derfor 5 %-grænsen, der er gældende for projektet.

Oplandet har et samlet areal på 127.236 ha. Den samlede udvaskning fra diffuse kilder (dyrkede og udyrkede arealer samt spredt bebyggelse) beregnes ud fra følgende forudsætninger:

Ifølge Vandplan 2009-2015 for Nordlige Kattegat og Skagerrak er den samlede kvælstofafstrømning fra vandoplandet (diffuse kilder) på 2.599 tons N/år. Hvis denne mængde opdeles på henholdsvis Nordlige Kattegat og Skagerrak ud fra forholdstal i DMU faglig rapport nr. 804-2010 (NOVANA) bliver udledningen til Skagerrak 1.040 tons N/år.

Hvis bidraget fra et husdyrbrug skal udgøre 5 % jf. ovenfor skal merudvaskningen¹¹ fra et ansøgt projekt udgøre 69,80 tons N/år. Der skal så eksempelvis indgå 7.755 ha i et område med reduktionsprocent 25, og merudvaskningen fra husdyrgødningen skal være på 12 kg N/ha/år.

Med det tænkte eksempel er det sandsynliggjort, at det ansøgte projekt bidrager med langt under 5 % af den samlede udvaskning til det aktuelle vandområde jf. afskæringskriterium 1 ovenfor.

Fosfor

Ifølge Vandplan 2009-2015 for Nordlige Kattegat og Skagerrak er den samlede fosforafstrømning fra vandoplandet (diffuse kilder) på 134 tons P/år. Hvis denne mængde opdeles på henholdsvis Nordlige Kattegat og Skagerrak ud fra forholdstal i DMU faglig rapport nr. 804-2010 (NOVANA) bliver udledningen til Nordlige Kattegat 53,6 tons P/år.

Hvis bidraget fra et husdyrbrug skal udgøre 5 % jf. ovenfor skal udvaskningen fra et ansøgt projekt udgøre ca. 2.680 kg P/år. Der skal så eksempelvis i et projekt indgå 33.500 ha med et fosforoverskud på 20 kg P/ha.

Med det tænkte eksempel er det sandsynliggjort, at det ansøgte projekt bidrager med langt under 5 % af den samlede udvaskning til det aktuelle vandområde jf. afskæringskriterium 1 ovenfor.

Ad 2. Påvirkning fra projektet i kumulation med andre planer og projekter

Miljøstyrelsen har ud fra data i det Centrale Husdyrregister (CHR-registret) opgjort, at der i oplandet "Skagerrak/Vesterhav" i perioden fra 2007 til 2012 er sket en nedgang i det samlede antal DE fra 77.424 til 73.372.

Kommunen vurderer, at der ikke er andre kilder, der har medført en stigende næringsstofudvaskning fra oplandet til vandområdet fra 2007 og fremefter. Det være sig spildevand fra det åbne land, dambrug eller tilsvarende. Med hensyn til spildevand fra det åbne land, er der gennem den seneste årrække sket en stadig forbedret rensning af spildevand som led i kommunens spildevandsplanlægning.

Krav og vurderinger ud fra Vandplanernes mål og rammer

Det ansøgte projekt udleder til Skagerrak, der er en delmængde af "Nordlige Kattegat og Skagerrak". Det fremgår af "Vandplan 2009-2015 for Nordlige Kattegat og Skagerrak" at miljømålet for området er "god tilstand", og at dette mål ikke er opfyldt. Kommunen må derfor, som udgangspunkt, ikke give tilladelse til en øget påvirkning af området før "det er godtgjort, at miljømålet uanset tilladelsen kan nås ved hjælp af andre tiltag."

Det er i habitatvurderingen ovenfor godtgjort, at det ansøgte projekt hverken i sig selv eller i kumulation med andre planer og projekter vil medføre skadevirkning på det marine miljø i Skagerrak som følge af udledning af kvælstof og fosfor. Afskæringskriteriet for projektets påvirkning i sig selv hviler på den præmis, at en mertilførsel på op til 1 % i oplandet i sig selv ikke vil kunne føre til en målbar miljømæssig effekt¹². Det er derfor kommunens vurdering, at projektet ikke øger påvirkningen af området.

Det er i habitatvurderingen ovenfor ligeledes godtgjort, at der ikke er andre kilder, der har medført en stigende næringsstofudvaskning fra oplandet til vandområdet fra 2007 og fremefter.

¹¹ Med merudvaskning menes "mer" i forhold til udvaskning fra kunstgødning. I forhold til husdyrloven skal der kun vurderes på merudvaskning fra husdyrgødning i forhold til kunstgødning. Merudvaskning for kvæggylle er ca. 6 kg N/ha/år, for svinegylle ca. 8 kg N/ha/år og for mink- og fjerkræs ca. 12 kg N/ha/år.

¹² Jf. Kammeradvokatens notat af 25.06.2010 til Miljøstyrelsen.

Bilag 5. Notat om Standardsædskifter og referencesædskifter

Uddrag af Miljøstyrelsens notat om Standardsædskifter og referencesædskifter af 08.02.2012

Kriterier for svine og plantesædskifter		Vinterraps	Frøafgrøder	Sukkerroer	Karotter	Ærter	Udvaskingsi ndex	Max. areal med efterafgrøder
S1	Ref. lerjord < 0,8 DE/ha	> 15 %				0-10 %	96	20
S2	Ref. lerjord > 0,8 DE/ha	> 15 %				0-10 %	93	20
S3	Ref. sandjord < 0,8 DE/ha	< 15 %				0-10 %	100	40
S4	Ref. sandjord > 0,8 DE/ha	< 15 %				0-10 %	98	40
S5	Frosædskifte < 0,8 DE/ha		> 10 %			0-10 %	89	30
S6	Frosædskifte > 0,8 DE/ha		> 10 %			0-10 %	86	30
S7	Roesædskifte < 0,8 DE/ha			> 15 %		0-10 %	90	40
S8	Roesædskifte > 0,8 DE/ha			> 15 %		0-10 %	88	40
S9	Frø+roesædsk. < 0,8 DE/ha		I alt > 15 % i alt + min. 5 % frøgræs			0-10 %	89	40
S10	Frø+roesædsk. > 0,8 DE/ha					0-10 %	88	40
S11	Kartoffelsædsk. < 0,8 DE/ha				> 20 %	0-10 %	97	40
S12	Kartoffelsædsk. > 0,8 DE/ha				> 20 %	0-10 %	96	40
S13	100 % vintersæd	< 17½ %					102	0
S14		17½ - 22½ %					100	0
S15		22½ - 27½ %					99	0
S16		> 27½ %					97	0